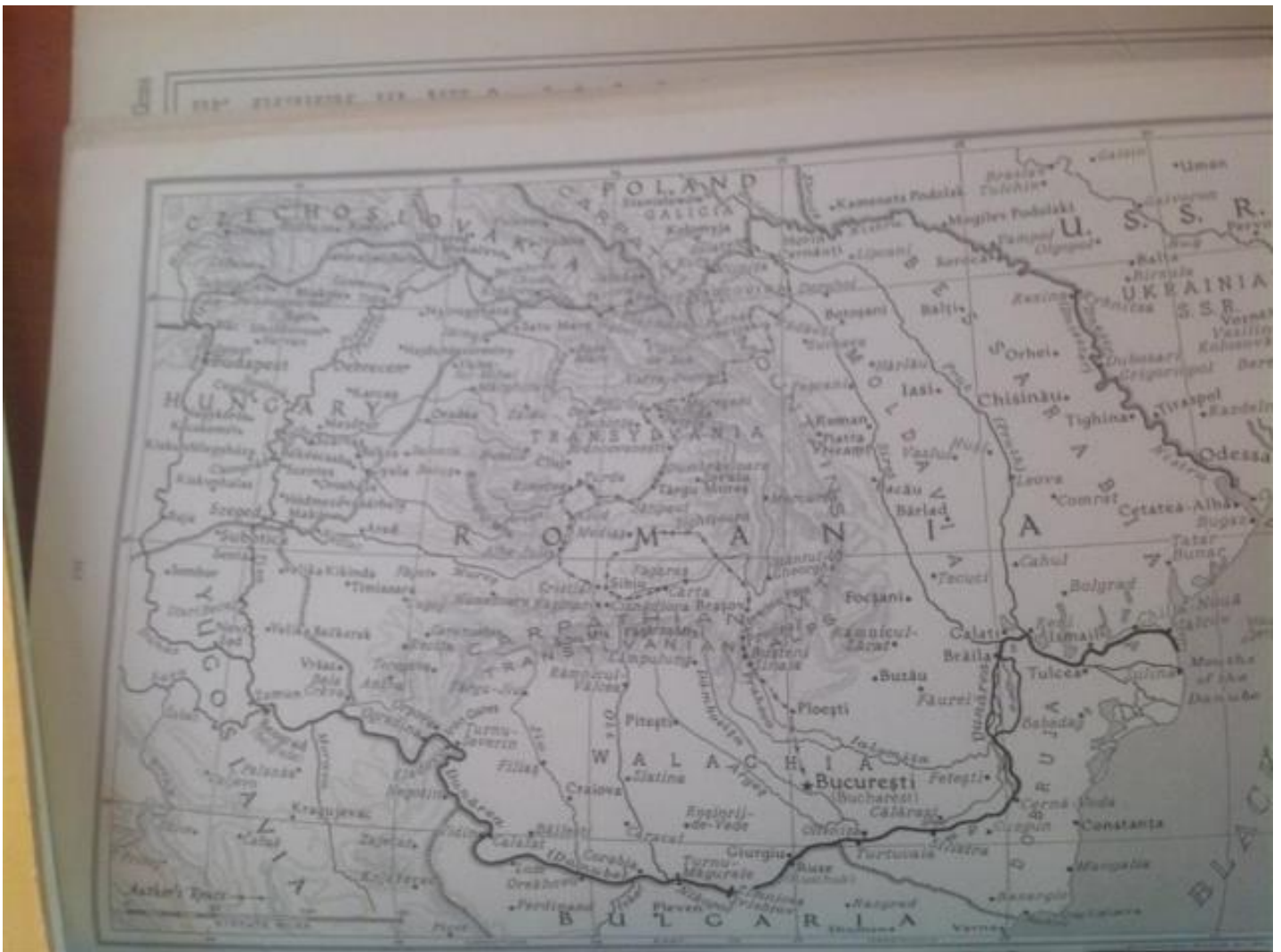

Revista National Geographic din 1934 - despre Romania

In anul 1934, National Geographic Magazine din SUA, dedica doua numere "Romaniei vrajite", o perla a Europei de Est si o tara plina de culori, obiceiuri strabune, ospitalitate rar intalnita si un Bucuresti ce "aduce un pic si cu New York".

Descrieri ce trezesc melancolie, zambet, dar si o oarecare tristete, fotografiile "de colectie" ce infioara.

Doua numere National Geographic de peste 120 de pagini, pline de fotografii preponderent alb-negru, publicitate la vechi masini Plymouth, frigider General Electric sau predecesorii "conversilor", Keds, au ca main story Romania.

VOLUME LXV

NUMBER FOUR

THE NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE

APRIL, 1934

CONTENTS

SIXTEEN PAGES OF ILLUSTRATIONS IN FULL COLOR

The Spell of Romania

With 38 Illustrations

HENRIETTA ALLEN HOLMES

Romania, Land of Color and Contrast

15 Natural Color Photographs

Palaces and Peasants in Rome's Old Colony

14 Natural Color Photographs

WILHELM TOBIEN

Around Our Inland Seas

With 31 Illustrations

MAYNARD OWEN WILLIAMS

Freighters of Fortune on Our Great Lakes

8 Illustrations in Duotone

Changing Palestine

With 44 Illustrations

MAJOR EDWARD KEITH-ROACH

The Geographic's Stratosphere Expedition

With 1 Illustration

PUBLISHED BY THE
NATIONAL GEOGRAPHIC SOCIETY

HUBBARD MEMORIAL HALL

O Românie cu Basarabia lipită de “patria muma”, o Românie pitorească plină de folclor și oameni ospitalieri dar și de nelipsiții țigani mai mult sau mai puțin nomazi ce erau deja pripași pe meleagurile natale. Se pare că în acea perioadă National Geographic scria articole mult mai ample decât în prezent, cu (și) mai multe fotografii, acoperind atât părțile importante din istoria unui popor cât și geografia sa, observații la nivel personal dar și obiectiv despre oameni, clădiri și obiceiuri.

In 1934, o echipă National Geographic încerca să ajungă, într-o mașină ce acum este considerată în mod clar “de epocă”, în orașul Sibiu. Era dimineața, praful de sub roți se ridica înalt în timp ce, alene, țărânii români își mânau vitele la păscut. Nu a durat însă mult până când mașina temerarilor americani s-a împotmolit într-una din gropile ce încă ne fac faimosi în Europa și în prezent.

Chiar și cu ajutorul mai multor trecători nu au putut despotmoli mașina așa că au trebuit să nopteze în ea, sub ochii curioși ai trecătorilor și ai câinilor ce nu pareau prea încântați de prezența străină. A doua zi însă, cu ajutorul unei duzini de oameni și a unei pereche de cai, au reușit să scoată autovehiculul din sant și să pornească la drum, nu înainte de a fi “omeniți” de români cu câteva felii de pâine și miere, “mana cerească” pentru ei.

THE KING ARRIVES WITH THE POMP OF YESTERDAY

White-plumed guards stand like ramrods. Six coal-black stallions prance into view; the coachman energetically cracks his whip. Silks, satins, and brocades of postilions and footmen flash in the sun. The royal carriage rolls to a stop. Carol has come to open Parliament (see opposite page).

Asa incepe articolul de peste 50 de pagini dedicat Romaniei, in anul 1934. Un inceput care, probabil, s-ar potrivi si in prezent, daca ai incerca sa treci prin anumite catune pierdute de lume, de printre dealuri, unde strazile nu au auzit de pavaj si unde taranul roman inca mana caruta cu boi pe poteci de padure.

Echipa National Geographic avea sa petreaca mai multe luni in Romania, pentru a observa cat mai multe lucruri relevante despre tara.

Autorii articolului remarca inca din prima pagina influentele culturale ale tuturor cotropitorilor ce au invadat, cu sau fara succes, tara noastra de-a lungul secolelor – romanii, hunii, tatarii, turcii – toti si-au lasat marca asupra poporului.

Bucurestiul acelor vremuri era parca rupt complet de restul tarii, remarca autorii articolului. “Desi Paris poate reprezenta Franta, Bucurestiul nu prea se potriveste cu restul Romaniei. Aceasta capitala nu are aproape nimic in comun cu restul tarii. Este un oras vesel, cosmopolit, deseori numit “Micul Paris din Balcani”.

Arcul de Triumf era deja inaltat, construit cu ocazia incoronarii Regelui Ferdinand si a Reginei Maria.

“Strazile orasului sunt **aglomerate cu femei frumoase si imbracate cu gust,** ofiterii de politie stralucesc in uniformele lor iar strainii contrasteaza uneori cu tiganii jerpeliti si taranii romani imbracati in portul lor traditional. Restaurantele si cafenelele, aproape tot timpul pline, rasuna pana in strada de dialoguri politice si barfe”, noteaza National Geographic 1934.

La fel ca schimbarea garzii din Paris, care are loc si in prezent, aveau loc si in Bucurestiul acelei vremi parade militare regale, deschiderea Parlamentului de catre rege si o defilare demna de orice basm de Petre Ispirescu – caleasca regala, cu sase cai albi, strabateau strazile orasului sub privirile uimite ale trecatorilor.

“Iarna ni s-a parut amuzant sa inchiriem o sanie cu zurgalai manata de cai si condusa de un birjar cu o caciula mare de blana si mantie de catifea. Inca mai sunt cativa birjari ce traiesc in Bucuresti si care se numesc Scopiti, acum aproape pe cale de disparitie. Barbatilor li se permite sa se casatoreasca dar la nasterea primului lor copil, acesta este sterilizat”.

In acele vremuri **George Enescu incanta inca Romania cu rapsodiile sale** (el a decedat in 1955 – n.r.) si era asteptat “cu casa inchisa” si la Bucuresti. Per total, muzica buna strabatea strazile Capitalei tarii. “Am ascultat un dans fascinant al tiganilor, compus de un muzician roman foarte popular si care poate rivaliza cu oricare din lume. Il cheama Enescu, compozitor si violonist ce este asteptat in multe orase din Europa si America, dar nu cu mai multa iubire decat in tara natala. El ii incanta pe bucuresteni cu concertele sale in fiecare an”, noteaza National Geographic.

Pe malul Dambovitei se intindea in perioada interbelica o piata mare unde comerciantii, ambulanti sau ce inchiriau magazine, insurau marfurile. Pentru ca multi nu stiau sa citeasca, multe magazine aveau atarnate placi cu produsele ce puteau fi gasite si cumparate inaintea.

In jurul Bucurestiului, terenurile semanau cu cele din Kansas, de unde venea echipa National Geographic. Romania era una dintre putinele tari din Europa unde taranii purtau in mod curent haine populare. “Taranii romani sunt intotdeauna extrem de placuti. Tot timpul politicosi, veseli, muncesc mult desi deseori ineficient. Muncesc mult in padure si pe campii, pe ogoare, dar intr-o maniera primitiva, folosind uneltele stramosilor lor”, noteaza National Geographic, editia SUA din 1934.

“**In Predeal**, unde am stat la o mica vila, am fost impresionati de modul de a spala al romanilor. Aruncau hainele intr-un cazan mare unde duceau apa aproape de clocot apoi le scoteau si le frecau de lemne speciale. Desi foarte rudimentar, hainele au iesit cum nu se poate de albe si curate. Apoi, cu un fier incalzit cu carbuni, le-au calcat si au iesit mai bine chiar decat cu aparatele electrice de care gospodinele din America sunt atat de dependente”.

Din punct de vedere politic, dupa Primul Razboi Mondial, Romania a ales precum majoritatea tarilor din regiunea “partea de Est”. Marii proprietari au fost expropriati si hectare intregi au fost date taranilor pe bani putini. Rezultatul a fost ca acestora din urma le-a fost data mai multa putere ca niciodata. Marilor proprietari le-au fost oferite obligatiuni in schimbul terenurilor inasa dupa 1926 moneda nationala s-a depreciat puternic asa ca acestea nu mai valorau aproape nimic la acea data.

Taberele de tigani

In acele vremuri, tiganii inaltau multe tabere in Delta Dunarii. “De departe, tiganii pot parea un popor nomad romantic, placut. De aproape inasa, cand ii vezi mizerabili si imbracati in carpe rupte, realizezi cat de departe este realitatea de mistic. Insa **muzica lor este minunata**. La aproape orice colt de strada poti intalni cate unul care este gata sa iti cante melodii din vioara pentru cativa lei”.

“Iarna mi-era mila de copiii tigani care, pe jumătate goi, cerseau la un colt de strada. Mam lecut inasa repede dupa ce i-am vazut pe doi dintre ei razand fericiti si zdranganind buzunarele pline de bani”. Unele lucruri, se pare, nu se schimba nici cu trecerea deceniilor.

Constanta, cel mai mare port al tarii, pastra inca urme ale ocupatiei turce, mai ales in hainele unora dintre muncitorii de acolo. “Romania este una dintre tarile cu cea mai ridicata productie de petrol din lume, fiind intrecuta in 1932 doar de SUA, Uniunea Sovietica si Venezuela. Mii de barili de petrol sunt incarcati si trimisi spre export din Constanta, Galati si Braila”, nota National Geographic. Din pacate, in 1934. Principalele pietele de desfacere pentru petrol erau Turcia, Egipt, porturile Mediteraneene dar si din Europa de Vest. Din Constanta se livrau si cantitati mari de grane.

Inainte de cel de-al Doilea Razboi Mondial, **Balcic** facea parte, de asemenea, din Romania. Acolo Regina Maria "a construit un superb palat de vara ale carei gradini sunt minunea coastei de est. Ne-a placut si Eforia, o statiune relativ primitiva dar unde am putut face baie in Marea Neagra, uitandu-ne la infinit la culorile in schimbare ale apei". **La Valcov**, autorii National Geographic au fost incantati sa descopere "un pamant mai rusesc decat in Rusia".

"Valcov este ca o mica Venetie, canale de apa strabatand orasul pe toata lungimea lui. Pescarii pleaca la rasarit si se intorc la apus cu barcile pline de pesti. Pe sezon sunt prinse circa 18.000 de kilograme de peste, dintre care circa 5.000 kg sunt sturioni care ofera caviar, valoros. La New York, pretul pentru micile oua negre este foarte ridicat. Acesta era locul cel mai bogat in caviar din Rusia pana cand Basarabia a devenit parte componenta din Romania in 1918", subliniaza autorii articolului.

Transilvania interbelica

© National Geographic Society
 "THE TOWER OF THE HOUR" IS SIGHISOARA'S BIG BEN
 The towers and walls of the medieval city are as well preserved and distinctive as those of Carcassonne in France. Near this Transylvanian town one colonial architect of Berlin, Count John Smith, photographed the tower in 1872.

Natural Color Photographs by Wilhelm Tolson
 CHURCH AND FORT ARE MERGED IN ONE
 In the Sibiu district of Transylvania there are several villages with a definite Teutonic aspect. The houses are gabled, Hungarian and Swiss customs are seen, and three languages—German, Hungarian, Rumanian—are spoken.

© National Geographic Society
 READY FOR A PEASANT'S SATURDAY NIGHT
 Two peasants of rural Transylvania, having finished their farm work for the day, don holiday attire. The one at the right wears an unusually fine black coat slung loosely across his shoulders, as is often the custom. Cockades of flowers add a touch of brightness.

Natural Color Photographs by Wilhelm Tolson
 EVEN THE BLACK SHEEP HAS ITS DAY
 The girl at the upper right is transferring from shawl to specially named black wool for winter garments, such as the apron of her friend in the foreground. A Roman design, probably a heritage from early colonies, adorns the white undercoat of the spinner at the left.

“Odata ce am intrat in cateva orase din Transilvania, diferentele au devenit clare deoarece aceasta provincie, candva parte din Ungaria, a decis sa devina parte din Romania dupa razboi. Se pot vedea costume unguresti si saxone purtate de barbati inalti cu trasaturi maghiare. Deseori arhitectura este diferita de restul Romaniei, casele avand o alura germanica. Peste tot, semnele sunt in trei limbi – romana, germana si ungureste”.

Autorii articolului descriu, in cuvinte de lauda, **Brasovul** si a sa **“Biserica Neagra”** plina de carpete turcesti rare, dar si **Sibiul** (Hermannstadt) cu cladiri frumoase, muzee si biblioteci care atrag multi oameni de cultura si **Sighisoara**, “adevarata bijuterie, fortareata medievala pastrata aproape intacta de-a lungul timpului”. “Ar fi un pacat sa mergi in Romania cu trenul. Daca mergi cu automobilul, desi s-ar putea sa ai probleme cu strazile si indicatoarele, te poti bucura de privelisti minunate si, de asemenea, de ospitalitatea oamenilor. Deseori este bine sa mananci feluri traditionale, cum ar fi asa-zisele «sarmale» cu «mamaliga». Aceasta din urma este considerata mancarea saracilor in Romania”.

Mergand cu masina **prin Transilvania**, autorii National Geographic au gasit reminiscente (intre timp disparute) ale tribului Turanian, trib invaluit in mister. Se presupune ca acestia ar fi facut parte din armatele cotropitorului Attila, ale carui hoarde se retrageau in est."Casele acestora sunt construite din busteni si portile din lemn aduc in mod clar aminte de civilizatiile asiatice. Ne-a fost greu sa ne descurcam in aceasta zona pentru ca multi nu vorbeau nici romana nici engleza".

© National Geographic Society
THE PEASANT WOMAN OF ROMANIA IS EVER SPINNING
 As a first step in the weaving of a rug, she draws and spins the wool from her distaff and winds it on her spindle. The spinning, done in the shade of the eaves and the shade of the wooden top of her bench.

© National Geographic Society
WASH DAY THE GIRL MAY WEAR HER BUSTLE SKIRT
 Such portions had a variety of uses. Frequently attached to the bottom of a skirt of blue or white woolen material, it was used to hold the laundry, which, suspended from the top of the basket, was carried to the wash.

© National Geographic Society
THIS DARK-EYED GIRL IS A GYPSY
 She wears the Romanian national costume in particularly gorgeous colors and lives at Kioke, for not all gypsies are nomads.

© National Geographic Society
A BABY IN SWAZILAND EASTERN
 The mother claps to the baby that clings and bands of cloth, wound snugly around the infant, will keep his tiny limbs straight.

In calatoria lor spre **Moldova**, echipa National Geographic a nimerit intr-un catun "de patru-cinci case" unde se sarbatorea o nunta.

“Erau atat de curati, fericiti, fara nicio grija, incat problemele financiare si Marea Depresiune (terminata in 1933 – n.r.) pare sa fie la milioane de mile distanta. Erau aratosi in hainele lor de sarbatoare, cele mai frumoase pe care le-am vazut in Romania”. Autorii remarca si croiala hainelor, a broderiilor si subliniaza ca “intreaga lume” cunoaste maiestria romanilor in cusatura, croiala sau pictura populara. In acea vreme, haine croite in lungile ierni se vindeau la preturi mari peste tot in lume. “Olaritul este la fel de primitiv dar si minunat ca cel al nativilor indieni din America”.

Photograph by J. Berman

FOR THREE CENTURIES THIS GONG HAS SUMMONED
MONKS TO PRAYER

The broken piece of metal bears the arms of one of the old Romanian principalities. It hangs in the Tismana Monastery, having somehow escaped the fate of the many bells which were melted down to make ammunition for artillery during the World War invasion of the country (see text, page 447).

is necessary to be prepared to suffer many hardships, not only in the manner of going,

in form. We found it difficult way through this district, as all spoke Romanian.

the poor. It is also served with eggs and in other combinations.

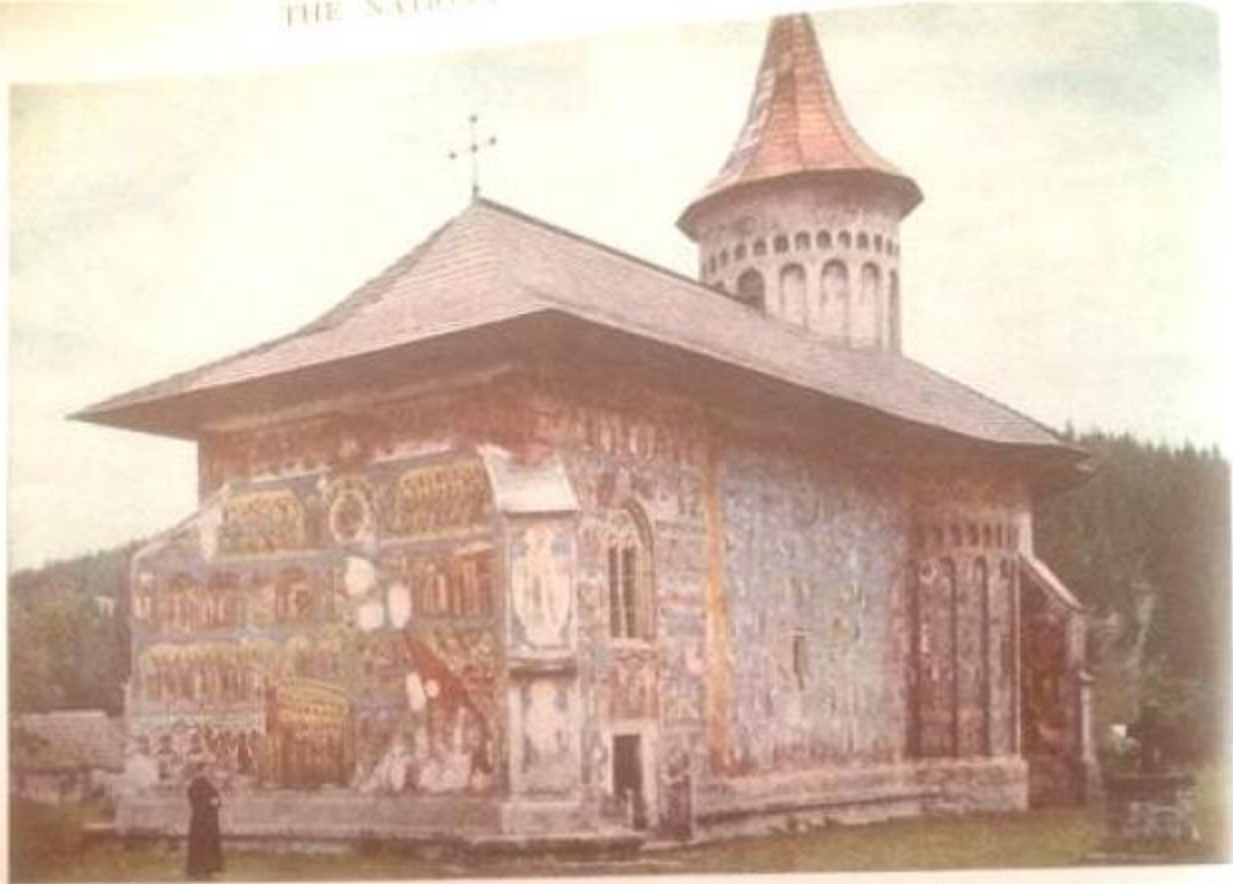
Going by train, one would miss the beautiful countryside, the interesting peasant life, and the constantly changing scenery and atmosphere. Because of bad roads and inadequate railroad communications, where there is a marked difference apparent in dress and customs.

THE HOME OF A MOUNTAIN
TRIBE

Motoring out of Braşov, through Transylvania, we were struck by the change in the houses, and dress was the land of the Tatars, that curious Transylvanian tribe about whose origin there has been some controversy. Some maintain they were left behind by Attila's horde and withdrew to the mountains. Others contend they were a distinct tribe. Árpád's invaders were the settlers of the mountains of Transylvania.

The houses of the people are built of stone and the carved gates in front are distinctly central.

Segmentul din articolul publicat in 1934 privitor la regiunea de nord-est a Romaniei **se potriveste foarte bine si in 2012**. O serie de intrebari retorice ar trebui, probabil, sa dea de gandi Ministerului Turismului.

A FRESCOED CHURCH COMMEMORATES A MILITARY VICTORY

Stephen the Great, warrior prince of Moldavia, built a place of worship as an expression of thanksgiving after each of his forty-odd wars. Here is one of them in Bucovina, its painting still distinct after 446 years.

“Dar ce stie lumea despre bogatia bogatiilor arhitecturale si artistice din Romania – manastirile medievale, fortificate? De ce nu vin turistii aici sa se bucure de frumusetile monumentelor bizantine, asa cum se duc sa vada moscheile din Istanbul, de exemplu? De ce atat de putini oameni au vizitat si au povestit despre manastirile ce inglobeaza atata istorie si legenda? Simt ca insusi poporul roman este putin constient de valorile pe care le are in Moldova, de manastirile ce salasuesc acolo”.

Autorii articolului au facut atunci, **poate cea mai buna reclama posibila Romaniei** descriind, in termeni aproape poetici, senzatiile traite la vederea minunatiilor vazute in Bucovina si Moldova. Manastirile inaltate de Stefan cel Mare, unicul albastru de Voronet si picturile de o minutiozitate remarcabila sunt considerate “remarcabile si aproape de incredibil”. Mai mult, locul in care domnitorii de alta data le inaltau era “linistit, departe de orase”, astfel incat linistea era ca dintr-un templu. Legenda sagetii lui Stefan cel Mare si a copacului unde s-a inaltat ulterior Putna este descrisa exact cum o citeam cand eram copii.

La Sucevita traia pe atunci un preot care, considera autorii, era probabil “oaia neagra” a tagmei sale. El avea o pisica neagra pe care o striga “Satana”. Venea si pleca atunci cand ii spunea preotul, asa cum sta bine oricarui animal de casa.

Din alte regiuni, autorii descriu in aceiasi termeni si Manastirile Neamtu si Cozia, precum si bibliile rare pe care le gazduiau. Descrierea preotului care, cu piosenie, batea in clopot cu regularitate, impresioneaza.

Autorii incheie articolul, in cea mai mare parte pozitiv, **pe un ton elogiator care, probabil, nu ar strica nici in prezent.**

“Si astfel, in vaile adanci pline de fagi si stejari si pe crestele inalte ale Carpatilor, se afla aceste rare comori de o frumusetate incomparabila, invaluite intr-o atmosfera de romantica legendar-medievala ce abia asteapta sa incante pe cel ce are curiozitatea sa le caute”.